

چالش‌های آموزش مجازی برای والدین و معلمان و دانش‌آموزان

فاطمه چنانی^۱، ناهید جلیزی^۲، مرضیه بارانی بره^۳

^۱ دکترای زبان و ادبیات فارسی، مدرس دانشگاه‌های فرهنگیان استان خوزستان.

^۲ دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان اهواز، پردیس فاطمه الزهرا^۳

^۳ دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان اهواز، پردیس فاطمه الزهرا^۳

چکیده

با شیوع ویروس کووید ۱۹ و تعطیل مدارس و مجازی شدن آموزش معلمان مجبور شدند تدریس را از طریق شبکه‌های اجتماعی از جمله شاد و واتساپ و کلاس‌های آنلاین مثل اسکای روم و غیره ارائه دهند و دانش‌آموزان و والدین هم از طریق همین شبکه‌های اجتماعی درس‌ها را یاد گرفتند. هدف از نوشتن این مقاله بررسی شایع‌ترین و مهم‌ترین چالش‌های آموزش مجازی در زمان کرونا در مقطع ابتدایی است این‌که در این دو سال و نیم که تدریس مجازی شده بود معلمان و والدین و دانش‌آموزان بیشتر با چه چالش‌هایی مواجه بودند و برای حل این مشکلات سخت و دشوار چه پیشنهادهایی دارد برای نوشتن این مقاله ما ابتدا سه تا پرسشنامه برای هر سه گروه «والدین معلمان و دانش‌آموزان» طراحی کردیم، سپس لینک این سه پرسشنامه در شهر سوسنگرد و مسجد سلیمان منتشر کردیم که ۲۰۳ شرکت‌کننده پرسشنامه والدین و ۱۴۵ نفر پرسشنامه دانش‌آموزان و ۱۰۵ نفر پرسشنامه معلمان را پر کردند و ما بعد از بررسی میزان درصد هر کدام از سوالات مربوط به هر پرسشنامه و همچنین با تحلیل داده‌های سوالات تشریحی آن پرسشنامه‌ها نتایج حاصل را در این مقاله نوشتیم. در این پژوهش انتخاب نمونه به روش تصادفی صورت گرفته است. مقاله موجود به روش درصددگیری و تحلیل داده در نیمه اول سال ۱۴۰۱ نوشته شده است. در این مقاله علاوه بر چالش‌ها به مزایا و معایب مجازی بودن آموزش از نظر هر سه گروه «دانش‌آموزان و معلمان و والدین» اشاره شده است که تعداد قابل توجهی از موارد بین هر سه گروه مشترک بوده است.

واژه‌های کلیدی: چالش، آموزش مجازی، دانش‌آموزان، والدین، معلمان، کرونا و ویروس

مقدمه

آموزش فرایند تسهیل یادگیری، یا کسب دانش، مهارت، ارزش، اخلاق، اعتقادات و عادت‌ها است. روش‌های آموزش شامل تدریس، آموزش عملی، داستان‌گویی، بحث و پژوهش هدایت شده است. آموزش غالباً تحت راهنمایی مربیان انجام می‌شود، اما فراگیران می‌توانند خود را نیز آموزش دهند. آموزش می‌تواند در شرایط رسمی یا غیررسمی انجام شود و هر تجربه‌ای که تأثیر شکل‌دهی بر نحوه تفکر، احساس یا عمل فرد داشته باشد، می‌تواند نوعی آموزش تلقی شود. متودولوژی تدریس را تعلیم و تربیت می‌نامند. آموزش بی‌تردید در رشد و تعالی زندگی فردی و اجتماعی انسان و دگرگون نمودن آدمی و تحول حیاتی او جایگاهی بی‌بدیل دارد و می‌تواند نیروی محرکه سراسر زندگی انسان باشد. دفینه‌ها و گنجینه‌های درونی انسان که امانت‌های الهی هستند باید به شکوفه‌هایی رسند تا حقیقت وجودی و استعداد‌های نهفته او نمایان گردد. آموزش، معنابخش تمامیت و اصل حیات بشری از تولد تا مرگ است و زندگی انسان به طور رسمی، غیر رسمی و یا ضمنی، به طور مستمر و مداوم با این منبع انرژی‌بخش پیوند خورده است. آموزش مجازی یک نوع آموزش از راه دور است که در آن فضای مجازی بستر یاددهی و یادگیری است.

دانش‌آموز و معلم یا دانشجو و استاد به جای اینکه در مدرسه و دانشگاه سر کلاس درس حاضر شوند و با هم ارتباط بگیرند، در فضای آنلاین با یکدیگر ارتباط می‌گیرند. در آموزش مجازی فردی به صورت آنلاین و در فضای مجازی اطلاعات را با کاربران به اشتراک می‌گذارد و کاربران هم با استفاده از آن‌ها چیزهایی را که باید فرامی‌گیرند. فرد آموزش دهنده می‌تواند معلم باشد، استاد باشد. فرد آموزش گیرنده نیز می‌تواند دانش‌آموز باشد، دانشجو باشد. قبل از انتشار ویروس کرونا، معلمان و دانش‌آموزان نقش بیشتری در روند یاددهی، یادگیری در آموزش حضوری داشته‌اند و از آموزش مجازی خیلی کم استفاده می‌شد و با افزایش آمار مبتلیان به کرونا و برای جلوگیری از انتشار بیشتر آن، مدارس را تعطیل کردند و از آموزش مجازی در اپلیکیشن شاد به عنوان جایگزین آموزش حضوری در مدارس استفاده شده است. با مجازی شدن آموزش علاوه بر معلمان، والدین هم نقش پررنگ‌تری پیدا کردند. مجازی شدن آموزش برای ما دانشجو معلم‌ها بسیار مهم است چون قرار است بعد از فارغ التحصیلی با دانش‌آموزانی کار کنیم که تجربه‌ی بیش از ۲ سال و نیم در شاد دارند، بررسی چالش‌ها برای برطرف کردن آن‌ها هنگام ورود به کلاس و شروع تدریس چه حضوری و چه مجازی می‌تواند به ما در داشتن نقش فعال و موثرتری در روند یاددهی یادگیری کمک کند.

هدف این پژوهش بررسی چالش‌های آموزش مجازی برای والدین و معلمان و دانش‌آموزان و نقش هر کدام در روند یادگیری، یاددهی می‌باشد. پژوهش حاضر به روش پرسشنامه انجام شده است، در این مقاله با ۱۰۵ معلم ابتدایی از پایه اول تا ششم و همچنین ۱۴۵ دانش‌آموز از پایه اول تا ششم ۲۰۳ تا از والدین آن‌ها پرسشنامه‌ها را پر کردند و انتخاب این نمونه‌ها کاملاً تصادفی بوده است. با بررسی جواب‌های پرسشنامه‌ی هر کدام از این سه گروه «معلمان، دانش‌آموزان، والدین» چالش‌ها و مشکلات آموزش مجازی برای آن‌ها شناسایی شدند و نتایج نشان می‌دهند که با مجازی شدن آموزش و به دلیل عدم آمادگی خانواده‌ها و معلمان، نه تنها مشکلات آموزش حضوری برطرف نشده‌اند بلکه این سه گروه با مشکلات بیشتری مواجه شده‌اند و بخاطر چالش‌های پیش آمده ما این موضوع برای مقاله انتخاب کردیم در این مقاله با در نظر گرفتن نتایج حاصل از مصاحبه، چند راهکار برای این سه گروه ارائه دادیم تا بتوانند در روند یاددهی یادگیری نقش موثرتری داشته باشند.

آموزش مجازی

آموزش مجازی یا E-Learning یادگیری با استفاده از تکنولوژی‌های الکترونیکی برای دسترسی به برنامه درسی در خارج از یک کلاس سنتی است. یادگیری این نوع آموزش بسیار آسان‌تر از سایر روش‌های آموزشی می‌باشد. اصطلاحات بسیاری وجود دارد که برای توصیف این روش آموزشی ارائه می‌شود. اصطلاحاتی همچون آموزش آنلاین، آموزش طریق اینترنت یا راه دور، آموزش کامپیوتری، یادگیری آنلاین و... می‌باشد. ما آموزش الکترونیک را به عنوان دوره‌هایی تعریف می‌کنیم که به طور خاص از طریق اینترنت به جایی غیر از کلاس درس که در آن استاد آموزش می‌دهد، ارائه می‌دهیم. این نوع آموزش از طریق DVD یا CD-ROM، نوار ویدئویی یا یک کانال تلویزیونی نمی‌باشد بلکه تعاملی است که در آن شما همچنین می‌توانید با معلمان، اساتید و یا سایر دانش آموزان خود در کلاس خود ارتباط برقرار کنید.

گاهی اوقات آموزش‌ها به صورت زنده می‌باشد. جایی که شما می‌توانید به صورت الکترونیکی دست خود را بالا ببرید و در زمان واقعی تعامل داشته باشید و یا یک سخنرانی که از قبل نوشته شده است را در این فضا به سایرین ارائه دهید. همواره معلم یا استاد در این نوع آموزش می‌تواند با شما ارتباط برقرار کند و یا بلعکس. برای مثال تکالیف و یا تست‌های شما را ببیند و در صورت یه وجود آمدن سوال بتوانید به راحتی آن را با استاد خود در میان بگذارید. آموزش مجازی فرآیندی ثابت شده است و یک روش موفق از طرف آموزش و پرورش معرفی شده است. این روش در کشورهای همچون آمریکا برای بسیاری از شهروندان به یک سبک زندگی مبدل شده است. (آموزش مجازی ، www.a2zelearn.com)

با شیوع ویروس کرونا و تعطیل شدن مدارس در سراسر جهان و به دلیل ضرورت تحقق و استمرار آموزش، تمام کشورها به ارائه آموزش با رویکرد نوین و استفاده از ابزار فناوری تحت عنوان آموزش‌های مجازی پرداخته‌اند. این درحالی است که نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین نشان دادند که با ظهور فناوری و تکنولوژی، استفاده از رویکرد سنتی به تنهایی در آموزش اثربخش نخواهد بود. آموزش‌های مجازی به دو شکل آموزش همزمان و غیر همزمان با استفاده از فناوری‌های روز همچون وبینارها، ویدیو کنفرانس‌ها، گروه‌های خبری، اتاقهای گفت و گو، نامه الکترونیکی و ... در کنار یکدیگر ارائه می‌شوند. (امانی طهرانی و همکاران، ۱۳۹۹).

چالش‌های آموزش مجازی

چالش‌های آموزش مجازی به معنای شرایط سخت و دشواری که از پیشرفت و توسعه آموزش مجازی جلوگیری می‌کنند و همچنین شرایطی که فراگیران با آن مواجه هستند تا یک مطلب را یاد بگیرند، آموزش مجازی مثل هر موضوع دیگری با چالش‌های متعددی همراه است که ما در این قسمت از مقاله به مهمترین چالش‌های آموزش مجازی اشاره می‌کنیم.

۱- محدودیت اینترنت در نقاط مختلف کشور، نابسامانی در پهنای باند

اهمیت اینترنت غیر قابل انکار است، ولی واقعیت این است که درصد بسیاری از محصلان، ساکن روستاها و نقاط دورافتاده هستند. تا جایی که نه تنها دسترسی به خرید منابع آموزشی از بانک کتاب را ندارند، بلکه حتی امکان استفاده از آموزش‌های آنلاین ابتدایی نیز برای آنها فراهم نیست. همچنین آموزش آنلاین برای بسیاری از آنها عملاً ممکن نیست؛ زیرا درصد زیادی از این دانش آموزان گوشی هوشمند مناسب برای برقراری ارتباط ندارند.

۲- مرحله دشوار رفع اشکال به صورت غیر حضوری

یکی از دشوارترین مراحل برای دانش‌آموزان به ویژه در پایه‌های متوسطه، مرحله رفع اشکال است. اگرچه در کلاس مجازی فرصتی جداگانه برای سوال و جواب در نظر گرفته شده، اما نمی‌تواند جایگزین رفع اشکال به صورت حضوری باشد. در کلاس مجازی پاسخ‌ها ممکن است کوتاه‌تر از معمول و با توجه به فرصت کم کلاس آنلاین باشد. این مسئله باعث سردرگمی دانش‌آموزان شده و در نهایت او را با کوهی از مشکلات ریز و درشت درسی مواجه می‌کند.

۳- مدیریت دانش‌آموزان در کلاس مجازی، راه پربییج و خم معلمان و والدین

کلاس مجازی اگرچه قوانین مشخصی دارد، اما نمی‌تواند به نظم و دقت کلاس‌های حضوری برگزار شود. در این شرایط معلمان و والدین قوانین پیچیده‌تر و سختگیرانه‌تری برای دانش‌آموزان ایجاد کنند تا آنها را ناچار به دنبال کردن مباحث کلاس درسی کنند. این شیوه سختگیرانه ممکن است پس از مدتی باعث ایجاد دلزدگی دانش‌آموزان از درس شود.

۴- ضعف در کار گروهی دانش‌آموزان، نتیجه زندگی در پشت خطوط اینترنت

یکی از نگرانی‌هایی که والدین در دوران آموزش مجازی دارند، ارتباطات دانش‌آموزان در دنیای واقعی است. حضور در مدرسه و ارتباط با دیگر بچه‌ها، باعث تقویت روحیه تیمی و بالا رفتن عزت‌نفس در دانش‌آموزان می‌شود. این عامل می‌تواند در پیشرفت تحصیلی آنها نیز موثر باشد. کلاس مجازی فرصت این دیدارها و تعاملات را از بچه‌ها سلب کرده است. به همین دلیل والدین با یک نگرانی تازه درباره توانایی برقراری ارتباط کودکان با یکدیگر مواجه شده‌اند. مشکلاتی که از مهمترین چالش‌های آموزش مجازی برای دانش‌آموزان و والدین است.

۵- ضعف زیرساختی در آموزش آنلاین، معلمان بی‌تجربه در آموزش مجازی

معلمان و مدرسان زبده در آموزش و پرورش، اغلب تجربه کار در آموزش آنلاین را ندارند. این موضوع باعث می‌شود تا در بسیاری از موقعیت‌ها، واکنش درست را نداشته باشند. ضعف آموزش در کلاس مجازی باعث می‌شود تا هم معلمان و هم دانش‌آموزان، از برگزاری این کلاس‌های آنلاین دلسرد شوند. نتیجه این چرخه، دشوار شدن کار والدین در رفع اشکال فرزندان در آموزش خانگی است. (www.yjc.news، ۱۱/۶/۱۳۹۹)

تعطیلی مدارس هزینه‌های آموزشی و اقتصادی زیادی در برداشته و مردم در سراسر جوامع تحت‌تاثیر اختلال در این تعطیلی‌ها قرار گرفته‌اند. با این حال تاثیرات منفی آن بر خانواده‌های کم درآمد شدیدتر است. از جمله اثرات همه‌گیری کرونا در آموزش می‌توان بر هم زدن تقویم آموزشی، کاهش و یا قطع کامل آموزش‌های حضوری، لغو کنفرانس‌های آموزشی، ایجاد شکاف میان یادگیری و تدریس، کمبود بودجه، و از دست دادن نیروی کار غیر رسمی اشاره نمود. علاوه بر این، تعطیلی مدارس می‌تواند بر کیفیت یادگیری و تدریس و همچنین در موفقیت یادگیرندگان با شرایط خاص و یا افرادی که دارای مشکلات یادگیری هستند و نیاز به راهنمایی بیشتر و توجه فیزیکی مربیان دارند، تاثیر بگذارد. (محمودیان، ۱۳۹۹)

تدریس مجازی نوعی از تدریس است که در محیط‌های مجازی اتفاق می‌افتد. مدرس مجازی وظایفی نظیر تسهیل محتوا، مشارکت در بحث‌ها، مدیریت، ارزیابی، ترغیب یادگیری گروهی، حمایت فنی، ارزشیابی و بازخورد و نظارت و راهنمایی را بر عهده دارد. فیلم وظایف با توجه به اصول چون افزایش تعامل بین آموزش دهنده و فراگیر، تسهیل مشارکت بین فراگیران،

تعقیب فراگیران به یادگیری فعال، امکان ارائه بازخورد سریع به فراگیران، تاکید بر تفاوت های فردی بین فراگیران، تقویت انعطاف پذیری شناختی، مسئله محوری و تسهیل تعامل بین یادگیرنده و منابع گوناگون یادگیری انتخاب میشود. تدریس مجازی به عناصر و مهارت های بیشتری نسبت به تدریس حضوری نیاز دارد بنابراین مدرسان برای تدریس محیط مجازی علاوه بر مهارت های مورد نیاز در محیط حضوری، به مهارت ها و قابلیت های دیگری نیاز دارند. آنان باید از امکانات و قابلیت های فناوری برای کمک به ساخت دانش در فراگیران بهره گیرند، نه برای بازنمایی و انتقال اطلاعات. (سلیمانی، اصغری، ۱۴۰۰، ۶۰-۵۱)

دلایل نیاز به آموزش مجازی:

امروزه با شیوع بیماری کرونا در سراسر جهان قابلیت فناوری های نوظهور ارتباطی در عرصه آموزش بسیار نمود پیدا کرده است؛ چرا که در راستای رعایت پروتکل های بهداشتی امکان استفاده از آموزش حضوری و فیزیکی وجود ندارد و متخصصان باید در جهت تداوم فرایند آموزش و یادگیری از روش های سنتی و متداول فاصله گرفته و به روش های نوین تغییر رویه دهند. در این راستا، بروز تحولات گسترده در زمینه رایانه و ارتباطات، تغییرات گسترده ای در عرصه های متفاوت زندگی بشر به دنبال داشته است که در دوران شیوع کرونا این تحولات نمود بیشتری دارد. نظام های آموزشی یکی از نهادهایی است که در مسیر این تغییرات قرار گرفته است؛ چنانچه، رشد و پیشرفت فناوری، برنامه های آموزشی و تجارب کلاس های درس را به طور عمیقی تحت تاثیر قرار داده است؛ چنانچه رشد و پیشرفت فناوری، برنامه های آموزشی و تجارب کلاس های درس را به طور عمیق تحت تاثیر قرار داده است. بر این اساس، ابزارها و روش های سنتی دیگر نمی توانند به خوبی، جوابگوی نیازهای فرایند یاددهی-یادگیری به ویژه در بحران های خاص آموزشی و پرورشی باشند و نتیجه این تغییر و تحولات جایگزینی فناوری ها و روش های نوین آموزشی به جای روش های سنتی و قدیمی است. به بیان دیگر در سال های اخیر و به ویژه در این دوران آموزش مجازی به عنوان یکی از کاربردهای فناوری های نوین اطلاعات و ارتباطات در دنیا مطرح فعالیت های وسیعی در این راستا آغاز گردیده است. به عبارتی می توان گفت با توجه به تغییرات سریعی که در محیط پیرامون در حال شکل گیری است، اجرای آموزش های مجازی به منظور ارائه خدمات و فناوری های جدید در زمینه تدریس و یادگیری به صورت یک نیاز اساسی مطرح شده است. گستردگی و همه گیری ویروس کرونا نیازمند آن است که هریک از نهادهای دولتی، موقعیت های سیاست پذیرانه قابل انعطاف و سازگار را در ارتباط با بسیاری از جنبه های مسئولیت دولت ایجاد کنند. در این راستا نهادهای آموزشی در جهت رعایت پروتکل های آموزشی و بهداشتی مدارس را تعطیل نمودند تا به کاهش همه گیری تجمعی این ویروس کمک کنند و با اتخاذ تصمیم هایی همچون تعلیق کلاس ها، تعطیلی زمین های بازی و ورزش، لغو فعالیت ها و جلسات غیرضروری به حفظ سلامت دانش آموزان کمک کردند و روند آموزش را به صورت غیر حضوری ادامه دادند.

باسیلیا و کوا وادز در مطالعه خود با عنوان گذار از آموزش سنتی به آموزش های برخط در مدارس در دوران همه گیری ویروس کرونا در گرجستان، قابلیت های کشور و مردم را برای ادامه روند آموزش در مدارس به شکل برخط و آموزش از راه دور بررسی کردند و آنهایی را که مورد استفاده دولت هستند مانند پورتال های برخط، مدرسه تلویزیونی و تیم های میکروسافت برای مدارس دولتی و راه های جایگزین مانند زوم، اسلاک و گوگل میت، پلت فرم و... را مورد بررسی قرار دادند. آنان معتقدند که شیوه آموزش برخط میتواند در دوره بعد از شیوع بیماری به ویژه در مورد دانش آموزان با نیازهای خاص مفید باشد. (البرزی و همکاران، ۱۴۰۰، ۳)

آیا فقط در دوران کرونا و آموزش مجازی نیاز داریم؟

هدف غایی نظام‌های آموزشی در سراسر دنیا تعلیم افراد به منظور انتقال فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر کشور و حضور در جامعه است. دنیای امروز دنیای ارتباطات و رسانه‌ها است. محیط رقابتی در دنیای امروز و تحول علم و فناوری، استفاده از آموزش الکترونیکی را در جامعه بشری امری اجتناب‌ناپذیر کرده است. در رویکرد کنونی، هر سازمان و به خصوص سازمان‌های آموزشی برای موفقیت با توجه به اهداف شکل‌گیری و در راستای حفظ، بقا و ارتقای خود در دنیای الکترونیک و فناوری امروز، همسو با انتظارات جامعه در سطح ملی و بین‌المللی، به مدیران شایسته و کمال‌جویی و مدیریتی ناب و کامل نیازمند هستند؛ تا این مدیران با توجه به محیط رقابتی دنیای امروز و توسعه علم و فناوری، بهترین و سریع‌ترین تکنولوژی‌های روز از جمله آموزش الکترونیکی را در جامعه بشری برای تحقق اهداف آموزشی به خدمت گیرند. ارتقاء و توسعه سطح کیفیت آموزشی در جهان و اثربخشی خدمات آموزشی نیز به انتقال دانش در کوتاهترین زمان دارد؛ به طوری که سیستم‌های سنتی آموزش جهت برآوردن نیازهای آموزشی مدون امروزی، کافی نیست. از طرفی، حجم روز افزون و منابع اطلاعاتی، علی‌الخصوص در زمینه آموزش و پژوهش و نیاز شدید افراد برای دسترسی به این اطلاعات در سراسر دنیا از یک سو، و دنیای شگفت‌انگیز و ارتباطات رایانه‌ای از سوی دیگر، موجب به وجود آمدن شبکه‌های گوناگون و بزرگ رایانه‌ای در سطح بین‌المللی شده است. تغییرات شتابان علم، حصار زمان و مکان برای دریافت اطلاعات در تمامی زمینه‌های علمی را در هم شکسته و آموزش نیز از این پدیده مستثنا نیست. آموزش یکی از ارکان اساسی توسعه توانمندی‌ها، مهارت‌ها و شایستگی‌ها در بخش‌های مختلف جامعه است. یادگیری الکترونیکی، یادگیری فعال و هوشمند است که موجب تحول در فرایند یاددهی-یادگیری شده است. در میان انواع آموزش روش نوین آموزشی که از آن به عنوان یادگیری الکترونیکی، مجاز یا به عبارت بهتر، آموزش و یادگیری الکترونیکی یاد می‌شود، به عنوان یک نظام آموزشی نوین در دنیای امروز مطرح است و انواع فناوری‌های پیشرفته نظیر شبکه‌های اینترنتی، پایگاه‌های اطلاعاتی و مدیریت دانش بهره می‌گیرد و در این نظام، محتوای آموزشی از طریق خدمات الکترونیکی ارائه می‌شود. (آریایی وهمکاران، ۱۹۹۴، ۲۳۰)

جدول ۱

پرسش نامه دانش آموزان			
سوال	گزینه‌ها	درصد	تعداد
۱. در ابتدای مجازی شدن آموزش بیشتر باچه مشکلی مواجه شدید؟	نداشتن گوشی همراه	۱۴/۴۸	۲۱
	ضعیف بودن نت	۴۴/۸۳	۶۵
	علاقه مند نبودن به آموزش مجازی	۳۵/۸۶	۵۲
	پیگیر نبودن معلم	۴/۸۳	۷
۲. در خانواده شما چه کسی بیشتر در درس‌ها به شما کمک می‌کرد؟	پدر	۶/۲۱	۹
	مادر	۷۵/۱۷	۱۰۹
	خواهر یا برادر	۷/۵۹	۱۱
	هیچکس	۱۱/۰۳	۱۶
۳. معلم تا چه حد پیگیر تکالیف بود	کم	۵/۵۲	۸
	متوسط	۳۲/۴۱	۴۷

۹۰	۶۲/۰۷	زیاد	
۱۲	۸/۲۸	کم	۴. وقتی که شما مطلبی را خوب متوجه نمی‌شدید و این موضوع را با معلم در میان می‌گذاشتید تا چه حد به شما کمک می‌کرد؟
۵۰	۳۴/۴۸	متوسط	
۸۳	۵۷/۲۴	زیاد	
۱۱	۷/۵۹	کم	۵. در خانه شما شرایط برای برقراری یک کلاس مجازی (سکوت و آرامش نسبی) تا چه حد وجود داشت؟
۵۶	۳۸/۶۲	متوسط	
۷۸	۵۳/۷۹	زیاد	
۶۷	۴۶/۲۱	از گوشی خودم استفاده می‌کردم	۶. کلاس‌های مجازی را از چه طریق پیگیری میکردید؟
۷۸	۵۳/۷۹	از گوشی یکی از اعضای خانواده‌ام استفاده می‌کردم	
۰	۰/۰۰	از طریق همکلاسی‌هایم پیگیری می‌کردم	
۰	۰/۰۰	اصلا پیگیری نمی‌کردم	
۲۸	۱۹/۳۱	کم	۷. جذابیت کلاس‌های مجازی برای شما در چه حد بود؟
۵۴	۳۷/۲۴	متوسط	
۲۱	۱۴/۴۸	زیاد	
۴۲	۲۸/۹۷	اصلا جذابیتی نداشتند	
۱۱۷	۸۰/۶۹	حضور-حضور	۸. به نظر شما یادگیری مطالب در کلاس مجازی بهتر است یا حضوری؟ و در کل کدام یک را بیشتر ترجیح می‌دهید؟
۸	۵/۵۲	مجازی-مجازی	
۱۳	۸/۹۷	حضور-مجازی	
۷	۴/۸۳	مجازی-حضور	
۵۱	۳۵/۱۷	کم	۹. در دوران قرنطینه که کلاس‌ها مجازی بود، از نظر روحی تا چه حد دچار مشکل (افسردگی، کسل بودن، بی‌حوصلگی و...) شده بودید؟
۴۹	۳۳/۷۹	متوسط	
۴۵	۳۱/۰۳	زیاد	
۱۶	۱۱/۰۳	اصلا به این مشکل توجه نکردند	۱۰. خانواده و یا معلم برای حل مشکلات مطرح شده در سوال قبلی چه اقداماتی انجام دادند؟
۳۹	۲۶/۹۰	تاحدود کمی برای رفع این مشکل کمک کردند	
۸۹	۶۱/۳۸	تا حدود زیادی برای رفع این مشکل کمک کردند	
۱	۰/۶۹	خواسته یا ناخواسته باعث بدتر شدن آن مشکلات شدند	
۳۸	۲۶/۲۱	کم	۱۱. تا چه حد برای انجام تکالیف اشتیاق داشتید؟

۶۱	۴۲/۰۷	متوسط	۱۲. تاثیر برنامه شاد بر پیشرفت درسی شما در چه حد بوده است ؟
۴۶	۳۱/۷۲	زیاد	
۴۷	۳۲/۴۲	کم	
۷۳	۵۰/۳۴	متوسط	
۲۵	۱۷/۲۴	زیاد	

تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه‌ی دانش‌آموزان:

در ابتدای مجازی شدن آموزش‌ها دانش‌آموزان بیشتر با مشکلاتی از جمله ضعیف بودن نت، ناتوانی خانواده در تهیه گوشی هوشمند، علاقه مند نبودن دانش‌آموزان به آموزش مجازی و پیگیر نبودن معلم مواجه بودند. ضعیف بودن نت موجب ناتوانی در به موقع حاضر شدن در کلاس، ارسال تکالیف، دانلود فیلم‌های ارسالی توسط معلم و یا برقراری ارتباط با معلم در کلاس آنلاین می‌شد. در بررسی میزان این مشکلات ۴۴/۸۳ درصد مشارکت کنندگان به مشکل ضعیف بودن نت به عنوان مشکل اساسی اشاره کردند. بعد از آن مشکل علاقمند نبودن دانش‌آموزان به آموزش مجازی با ۳۵/۸۶ درصد انتخاب به عنوان مشکل دوم و نداشتن گوشی هوشمند با ۱۴/۴۸ درصد و پیگیر نبودن معلم با ۴/۸۳ درصد انتخاب به عنوان مشکل سوم و چهارم شناسایی شدند.

در بررسی انجام شده دیدیم که در ۸۵/۱۷ درصد مشارکت کنندگان، مادر بیشتر به آنها در درس‌هایشان کمک می‌کرد که آمار نسبتاً بالایی است و این موضوع تا حد زیادی می‌تواند آسیب‌زا باشد و موجب تحت شعاع قرار دادن رابطه مادران و فرزندان شود. مادر در منزل مظهر عطوفت، مامن و پناهگاه اعضای خانواده است؛ تبدیل شدن رابطه مادر و فرزند به رابطه معلم و دانش‌آموز آسیب‌زا است. ۱۱/۰۳ درصد مشارکت کنندگان به تنهایی و بدون کمک کسی؛ ۷/۵۱ درصد، با کمک خواهر یا برادر خود و ۶/۲ درصد هم با کمک پدر خود تکالیف را انجام می‌دادند. تکلیف یکی از مهم‌ترین روش‌های کمک به یادگیری و تثبیت آموخته‌های دانش‌آموز است از جمله امکانات برنامه شاد کنترل تکالیف توسط معلمان بود. در بررسی میزان پیگیری معلم برای تکالیف ۶۲/۰۷ درصد گزینه‌ی زیاد و ۳۲/۴۱ درصد گزینه‌ی متوسط را انتخاب کردند، ولی ۵/۵۲ درصد دانش‌آموزان گزینه‌ی کم را انتخاب کردند. طبق این نتایج خوشبختانه دانش‌آموزان در زمینه با مشکل چندان جدی‌ای مواجه نبودند.

در کلاس‌های مجازی معلم به تدریس مباحث از طریق برگزاری کلاس آنلاین و یا ارسال کلیپ‌های آموزشی، می‌پرداخت و دانش‌آموزان نیز می‌توانستند به رفع اشکال درباره آن درس بپردازند. حدود ۵۷/۲۴ درصد مشارکت کنندگان، بیان کردند که در هنگامی مطالب درسی را به خوبی متوجه نمی‌شدند معلم آنها تا حد زیاد و حدود ۳۴/۲۴ درصد مشارکت کنندگان هم معلمشان تا حد متوسط به آنها کمک می‌کرد. ۸/۲۸ درصد هم گزینه‌ی کم را انتخاب کردند. پس می‌توان این دو موضوع (سهل‌انگاری معلم در پیگیری و بررسی تکالیف دانش‌آموزان و رفع اشکال معلم برای دانش‌آموزانی که درس را خوب متوجه نشدند) را هم به عنوان چالش (ولی نه به عنوان چالش اساسی) برای آموزش مجازی دانش‌آموزان در نظر گرفت.

دانش‌آموزان برای آموزش مجازی آسیب‌پذیرتر از هر قشری هستند و نیاز است که سبک زندگی متناسب با شرایط آنها تغییر کند و فضای خانه به گونه‌ای باشد که بهره‌وری فرزندان به حداکثر برسد، پس از بررسی پاسخ‌های مشارکت کنندگان در مورد فراهم بودن شرایط برقراری کلاس مجازی در خانه نشان ۵۳/۷۹ درصد شرایط برقراری کلاس مجازی را تا حد زیاد و ۳۸/۶۲

درصد تا حد متوسط دارا بودند، ولی ۷/۵۹ درصد دانش‌آموزان از این نظر با مشکل مواجه بودند پس می‌توان به این مورد هم هم به عنوان یکی از چالش‌های آموزش مجازی برای دانش‌آموزان اشاره کرد.

استفاده دانش‌آموزان از گوشی همراه خود برای کلاس‌های مجازی مزایا و معایبی دارد با توجه به اینکه در نظرسنجی تلفن همراه ۴۶/۲۱ درصد دانش‌آموزان برای برقراری کلاس‌های مجازی از گوشی خود و ۵۳/۷۹ درصد از گوشی یکی از اعضای خانواده استفاده می‌کردند اگر دانش‌آموزان از این وسیله به درستی استفاده نکنند بیش از هر قشری دیگری آسیب خواهند دید وقتی نوجوانی از تلفن همراه استفاده می‌کند نوعی وابستگی در به ایجاد می‌شود که این وابسته موجب خواهد شد تا فرد در پی برقراری تماس و ارسال پیامک‌های غیر ضروری به دیگران باشد همچنین تلفن همراه امکان ارتباط با جنس مخالف از طریق شبکه‌های مجازی و افت تحصیلی را نیز در پی دارد دانش‌آموزان به راحتی می‌توانند وارد سایت‌هایی شوند که والدین شان از آن آگاهی ندارند و این موضوع نیز آسیب‌زا است.

کلاس‌های آنلاین گاه ممکن است برای دانش‌آموزان خسته‌کننده شود بسیاری از کارشناسان عقیده دارند که دانش‌آموزان در کلاس‌های مجازی بازگوشی می‌کند و مطالب درسی را به خوبی فرا نمی‌گیرند در بررسی میزان جذابیت کلاس‌های مجازی برای دانش‌آموزان ۲۸/۹۷ درصد دانش‌آموزان گزینه اصلاً جذابیتی ندارند ۱۹/۳۱ درصد گزینه جذابیت کم را انتخاب کردند که تایید کننده این موضوع می‌باشد معلم باید تمام تلاش خود را انجام دهد تا بتواند تا بتواند جذابیت کلاس‌های خود را برای دانش‌آموزان افزایش دهد.

سطح یادگیری در آموزش حضوری تا حد قابل قبولی بهتر است به این خاطر که دانش‌آموز از نزدیک با معلم در ارتباط است و این دو بهتر باهم تعامل برقرار می‌کنند. در کلاس حضوری، معلم با سوال‌هایی که مطرح می‌کند و با توجه به زبان بدن دانش‌آموز به راحتی می‌تواند تشخیص دهد که کدام دانش‌آموز درس را فرا گرفته است یا نه، در صورتی که در آموزش مجازی چنین تعاملی مهیا نیست. بررسی نتایج پرسش مطرح شده در مورد میزان یادگیری دانش‌آموزان این موضوع را تایید می‌کند. ۸/۶۹ درصد مشارکت کنندگان یادگیری بهتری در آموزش حضوری دارند و در کل آموزش حضوری را بیشتر ترجیح می‌دهند. آموزش مجازی اگر چه دارای معایب زیادی ولی دارای مزایای زیادی هم می‌باشد، در بررسی نتیجه مشاهده شده ۵/۵۲ درصد دانش‌آموزان یادگیری بهتری در آموزش مجازی دارند، ولی در کل آموزش مجازی را ترجیح می‌دهند. ویژگی‌های آموزش مجازی مانند خاصیت هر زمانی و مکانی، دسترسی آسان به منابع درسی و... موجب جذابیت آن برای انتخاب‌کنندگان شده است. ۸/۹۷ درصد دانش‌آموزان با اینکه یادگیری بهتری در آموزش حضوری دارند، ولی آموزش مجازی را بیشتر ترجیح می‌دهند. ۴/۸۳ درصد هم با وجود یادگیری بهتر در آموزش مجازی آموزش حضوری را ترجیح می‌دهند.

کرونا و قرنطینه تأثیرات و پیامدهای نامطلوبی در سطوح فردی، بین فردی و آموزشی برای کودکان و نوجوانان ایجاد کرده است، در بعد فردی می‌توان به مشکلاتی نظیر استرس، اضطراب، افسردگی، احساس بی‌حوصلگی و تنهایی، مشکلات تغذیه و بی‌خوابی و... اشاره کرد. در بررسی بررسی میزان مشکلات روحی و پیامدهای نامطلوب دوران قرنطینه، حدود ۳۵/۱۷ درصد پاسخ دهندگان گزینه کم و ۳۳/۷۹ درصد گزینه متوسط و ۳۱/۰۳ درصد گزینه زیاد را انتخاب کردند. پس از بررسی پاسخ‌های میزان تلاش والدین و معلمان برای رفع این مشکلات دانش‌آموزان دیدیم که، ۶۱/۳۸ درصد بیان کردند که تا حدود زیادی برای رفع این مشکلات آنها تلاش شده است، و ۱۱/۰۳ درصد هم بیان کردند که اصلاً به این مشکلشان توجه نشده است و حدود ۰/۶۹ هم گفتند که خانواده و معلم باعث بیشتر شدت این مشکلاتشان شدند. والدین می‌توانند عادات خود مراقبتی مانند غذا خوردن، استراحت، ورزش کردن و... را روزانه انجام دهند و فرزندان خود را هم به این کار تشویق کنند. معلمان هم

می‌توانند با خواستن تکالیفی از دانش‌آموزان که به سلامت روحی و جسمی آنها کمک کنند در برطرف کردن این مشکلات نقش داشته باشند.

ایجاد انگیزه برای آموزش آنلاین از اهمیت بالایی برخوردار است، طبق تحقیقات انجام شده دانش‌آموزان در تحصیل مجازی در خطر ترک تحصیل بیشتری نسبت به آموزش حضوری‌اند. در بررسی میزان اشتیاق دانش‌آموزان برای کلاس مجازی و انجام تکالیف، ۴۲/۰۷ درصد گزینه‌ی متوسط و ۳۱/۷۲ درصد گزینه‌ی زیاد را انتخاب کردند که جای نگرانی کمتری دارند اما حدود ۲۶/۲۱ درصد دانش‌آموزان گزینه‌ی کم را انتخاب کردند که آمار نسبتاً بالایی است، بنابراین می‌توان این موضوع را هم (اشتیاق کم دانش‌آموزان برای کلاس مجازی و تکالیف) به عنوان یکی از چالش‌های آموزش مجازی برای دانش‌آموزان در نظر گرفت. در بررسی تاثیر برنامه شاد بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، حدود ۵۰/۳۴ درصد گزینه‌ی متوسط و ۱۷/۲۴ درصد گزینه‌ی زیاد و ۳۲/۴۱ درصد هم گزینه‌ی کم را انتخاب کردند که نشان دهنده‌ی این است با وجود اضافه شدن امکانات جدید به برنامه‌ی شاد (ایجاد و تعریف تکالیف توسط معلمان، امکان دسترسی هر معلم به دانش‌آموزان کلاس خود و...) هنوز از نظر بسیاری از دانش‌آموزان تاثیر زیادی در پیشرفت تحصیلی نداشته است؛ به دلیل مشکلات این برنامه، همچنان بسیاری از معلمان از برنامه‌هایی مانند واتساپ و... استفاده می‌کنند.

پس از تحلیل نتایج سوال‌های تشریحی نکات زیر استخراج شد:

مزایای آموزش مجازی با در نظر گرفتن نظر دانش‌آموزان:

- داشتن وقت بیشتری نسبت به آموزش حضوری برای انجام تکالیف.
- ذخیره فایل‌های آموزشی و مشاهده چند بار آنها باعث یادگیری بهتره درس می‌شود.
- در خانه ماندن و کنار خانواده بودن
- دانلود شدن لایوها
- نظارت بیشتر خانواده‌ها و تدریس
- در امان بودن دانش‌آموزان از بیماریهایی مثل کووید ۱۹
- عدم اتلاف وقت در مسیر و صف و زنگ تفریح
- کمتر شدن هزینه‌ها

معایب آموزش مجازی با در نظر گرفتن نظر دانش‌آموزان:

- عدم وجود محیطی آرام و مناسب برای گوش دادن به صحبت‌های معلم
- ضعیف بودن نت و عدم توانایی شرکت در کلاس‌ها
- پیگیر نبودن بعضی از معلم‌ها
- عدم ارتباط و حضوری با معلم و همکلاسی‌ها
- ضعیف شدن بینایی و آسیب دیدن چشم در اثر استفاده زیاد از گوشی
- دانش‌آموزان بعضی از درس‌ها مثل ریاضی از طریق آموزش مجازی یاد نمی‌گیرند یا دچار بدفهمی می‌شوند
- جذاب نبودن کلاس‌های مجازی و در نتیجه کم شدن علاقه دانش‌آموزان به درس
- فعالیت کم دانش‌آموزان در فرایند یاددهی یادگیری

- وابستگی زیاد دانش آموزان به موبایل
- به علت زیاد بودن دانش آموزان در آموزش مجازی معلم نمی‌تواند به همه دانش آموزان که در یادگیری درس مشکل دارند برسد
- تقلب در آموزش مجازی راحت‌تر است در نتیجه دانش آموزان ضعیف‌تر می‌شوند
- عدم پاسخگویی بعضی از معلم‌ها به سوالات دانش آموزان و عدم رفع مشکل آنها درباره درس.

پیشنهادات دانش آموزان برای رفع مشکلات آموزش مجازی:

- وقت استراحت بین درس‌ها بیشتر شود
- جذاب کردن آموزش برای سنین پایین «تولید محتوای جذاب»
- استفاده از اسکای روم به جای شاد
- در پیشرفت و سرعت نت اقداماتی داشته باشند نت سریع و رایگان شود
- وبینار به شاد اضافه شود که بچه‌ها حس واقعی کلاس داشته باشند
- داشتن تدریس حضوری حداقل یک بار در هفته در کنار آموزش مجازی
- انتخاب برنامه‌هایی با سرعت بالا برای آموزش
- اصلاح معایب شاد
- استفاده از فیلم و نرم افزارهای آموزشی باعث تثبیت و نهادینه شدن مطالب درسی
- برگزاری جلسات آزمون و پرسش و پاسخ و ایجاد بحث‌های موضوعی
- دولت به بچه‌هایی که وضع مالی خوبی ندارند گوشی هدیه بدهد
- معلم پیگیر مشکلات درسی دانش آموزان باشد
- فقط درس‌های حفظی مجازی باشند

جدول ۲

پرسش نامه والدین			
سوال	گزینه‌ها	درصد	تعداد
میزان تحصیلات شما چقدر است؟	زیردیپلم	۱۰/۳۴	۲۱
	دیپلم	۳۳/۰۰	۶۷
	کارشناسی	۴۶/۳۱	۹۴
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۰/۳۴	۲۱
در ابتدای مجازی شدن آموزش بیشتر با چه مشکلی مواجه شدید؟	همکاری نکردن فرزندان با شما در انجام تکالیف خود	۲۶/۱۱	۵۳
	بی‌علاقگی فرزندان به کلاس‌های مجازی	۲۳/۶۵	۴۸
	نداشتن گوشی هوشمند	۶/۴۰	۱۴
	ضعیف بودن نت	۴۳/۸۴	۸۹

۶۶	۳۲/۵۱	از گوشی خود استفاده می کرد	فرزندتان کلاسهای مجازی را چگونه پیگیری می کرد؟
۱۳۶	۶۷/۰۰	از گوشی یکی از اعضای خانواده استفاده می کرد	
۰	۰۰/۰۰	از طریق دوستانش ، اقوام یا همکلاسی هایش استفاده می کرد	
۱	۰/۴۹	اصلا پیگیری نمی کرد	تدریس معلم فرزندتان در فضای مجازی به چه صورت بود؟
۱۷۰	۸۳/۷۴	از طریق شاد	
۱۲	۵/۹۱	کلاس های آنلاین، اسکای روم و...	
۲۱	۱۰/۳۴	از طریق ایتا یا گپ یا واتساب	
۰	۰۰/۰۰	تدریسی صورت نگرفته است	آیا معلم تکالیف را به خوبی بررسی می کرد؟
۱۵۹	۷۸/۳۳	بله	
۴۴	۲۱/۶۷	خیر	
۲۸	۱۳/۷۹	کم	اگر فرزند شما در مطلبی مشکل داشت معلم تا چه حد برای حل مشکل به او کمک می کرد؟
۸۳	۴۰/۷۹	متوسط	
۹۲	۴۵/۳۲	زیاد	
۴۱	۲۰/۲۰	کم	دقت و توجه به فرزند شما در کلاس های مجازی و مطالب درس تا چه حد بود؟
۹۲	۴۵/۳۲	متوسط	
۷۰	۳۴/۴۸	زیاد	
۵۳	۲۶/۱۱	کم	این که دانش آموز معلم خود را ندیده بود تا چه حد در انجام دادن یا ندادن تکالیف درسی تاثیر داشت؟
۷۵	۳۶/۹۵	متوسط	
۷۵	۳۶/۹۵	زیاد	
۳۸	۱۸/۷۲	کم	فرزند شما تا چه حد به خوبی انجام دادن تکالیف اهمیت می دهد؟
۸۴	۴۱/۳۸	متوسط	
۸۱	۳۹/۹۰	زیاد	
۸	۳/۹۴	پدر	در خانه چه کسی بیشتر به فرزندتان در انجام تکالیف درسی کمک می کند؟
۱۵۶	۷۶/۸۵	مادر	
۱۶	۷/۸۸	خواهر یا برادر	
۲۳	۱۱/۳۳	خودش به تنهایی	به نظر شما معلمان برای تدریس مجازی از سواد فناورانه تا چه حد استفاده می کردند؟
۳۹	۱۹/۲۱	کم	
۹۲	۴۵/۳۲	متوسط	
۷۲	۳۵/۴۷	زیاد	

۴۸	۲۳/۶۵	کم	نظارت مدیر و معاونین مدرسه بر کار معلم و رسیدگی به مشکلات دانش آموزان در چه حد بود؟
۹۴	۴۶/۳۱	متوسط	
۶۱	۳۰/۰۵	زیاد	

تحلیل داده‌های پرسشنامه والدین:

به هنگام تحلیل داده‌ها به این نتایج رسیدیم که با بررسی داده‌های پرسشنامه والدین از نظر سواد و میزان تحصیلات والدین دیدیم که ۴۶.۳۱٪ از مشارکت کنندگان دارای کارشناسی هستند و ۳۳٪ درصد از آنها دیپلم و ۱۰.۳۴٪ درصد از آنها زیر دیپلم و همچنین ۱۰.۳۴٪ درصد از مشارکت کنندگان کارشناسی ارشد و بالاتر دارند. طبق مطالعاتی که انجام دادیم فهمیدیم که هرچقدر میزان تحصیلات والدین بیشتر باشد می‌تواند بیشتر به فرزند خود در پیگیری کلاسها و یادگیری بهتر درسها و رفع اشکالات آنها کمک کنند و همچنین بیشتر فرزند خود را به ادامه تحصیل و یادگیری علم تشویق کند یعنی میزان تحصیلات والدین در بیشتر وقتها رابطه مستقیم بر پیشرفت تحصیلی فرزندان شان دارد.

در ابتدای مجازی شدن آموزش والدین با مشکلات زیادی از قبیل بی‌علاقگی فرزندان به کلاسهای مجازی و جذاب نبودن تدریس برای آنها و نداشتن گوشی همراه و همکاری نکردن فرزندان با والدین و ضعیف بودن نت مواجه شدند ضعیف بودن نت و بی‌علاقگی و عدم همکاری فرزندان با والدین باعث افت تحصیلی و انجام ندادن تکالیف و عدم تلاش برای یادگیری درس می‌شود در بررسی میزان این مشکلات ۴۳.۸۴٪ از مهمترین مشکلات والدین مربوط به ضعیف بودن نت و با بیشترین درصد به عنوان بزرگترین مشکل از نظر مشارکت کنندگان اعلام شده است بعد از آن مشکل بعدی همکاری نکرده فرزندان با والدین با درصد ۲۶.۱۱٪ و بی‌علاقگی فرزندان به آموزش مجازی با درصد ۲۳.۶۵٪ و در آخر نداشتن گوشی همراه با ۶.۴۰٪ درصد شناسایی شدند.

با شروع آموزش مجازی تقریباً همه دانش‌آموزان پیگیر کلاسها بودند با توجه به پرسشنامه والدین به این نتیجه رسیدیم که بیشتر دانش‌آموزان با میزان ۶۷٪ کلاسهای مجازی را از طریق گوشی یکی از اعضای خانواده پیگیری می‌کردند و تعدادی هم از طریق گوشی خود با درصد ۳۲.۵۱٪ و یک کلاسها را پیگیری می‌کردند و ۰/۴۹٪ از شرکت کنندگان کلاسها را اصلاً پیگیری نکردند پیگیر بودن یا نبودن کلاسهای فرزندان از مسئولیت‌هایی که با ما مجازی شدن کلاسها بر دوش والدین بوده است و در اصل والدین باید با تذکر دادن به فرزندانشان درباره زمان کلاسها و امنیت آنها باعث ملتزم شدن دانش‌آموزان به درس و کلاس شوند. معلمها معمولاً برای تدریس از اپلیکیشن شاد استفاده می‌کنند، ولی تعدادی هم هستند که از اپلیکیشنهای دیگری مثل کلاسهای آنلاین یا اسکای روم یا گپ یا واتساپ و غیره استفاده می‌کنند در بررسی پرسشنامه والدین فهمیدیم که ۸۳.۷۴٪ کلاسهای مجازی از طریق شاد و ۱۰.۳۴٪ درصد از طریق ایتا و گپ و واتساپ و ۵.۹۱٪ درصد از طریق اسکای روم و کلاسهای آنلاین برگزار می‌شدند و کسی به اینکه کلاسی در زمان کرونا برگزار نشده اشاره نکرده است. یکی از مهمترین وظایف معلم بررسی تکالیف ارسال شده توسط دانش‌آموزان برای پی بردن به میزان یادگیری مطالب توسط آنها می‌باشد با بررسی تکالیف دادن بازخورد معلم نشان می‌دهد که یادگیری درس توسط دانش‌آموزان برای آن دارای اهمیت بسیار است ۷۸.۳۳٪ درصد از مشارکت کنندگان نسبت به این موضوع یعنی بررسی تکالیف توسط معلم جواب مثبت دادند و فقط ۲۱.۶۷٪ درصد از آنها اعلام کردند که معلم فرزندانشان تکالیف آنها را به خوبی بررسی نمی‌کند.

یاددادن درس از طریق مجازی مخصوص دروسی مثل ریاضی از معضل‌ترین مشاغل برای معلمان شده است یادگیری دانش-آموزان در مجازی نسبت به حضوری مشکل‌دارتر بود پس معلم‌ها باید انرژی بیشتری برای برطرف کردن مشکلات دانش‌آموزان بگذارند زیرا تراکم شدن مشکلات بچه‌ها و حل نشدن آنها باعث افت تحصیلی آنها و زده شدن دانش‌آموزان از درس خواندن و گوش دادن به صحبت‌های معلم می‌شود در بررسی پرسشنامه والدین به این نتیجه رسیدیم که ۴۵.۳۲٪ از مشارکت‌کنندگان اعلام کردند که معلم برای برطرف کردن مشکلات درسی فرزندانشان وقت گذاشتن و اهمیت زیادی به این موضوع دادند و ۴۰/۸۹٪ درصد از معلمان در این موضوع به بچه‌ها کمک کردند ولی اهمیت زیادی ندادند و ۱۳.۷۹٪ درصد از والدین نسبت به واکنش معلم نسبت به این موضوع در برطرف کردن مشکلات دانش‌آموزان گفتند که معلم وقت کم گذاشتند یا اصلاً به این موضوع اهمیت ندادند. در کلاس‌های مجازی به دلیل اینکه جو حاکم بر کلاس حضوری در کلاس‌های مجازی وجود ندارد یا خیلی کم حس می‌شود ممکن است دانش‌آموزان آنطور که باید به دست توجه نکنند و در نتیجه دیرتر درس یاد بگیرند یکی از وظایف والدین در زمان کلاس‌های مجازی بررسی میزان توجه و دقت فرزندانشان به کلاس و درس و حرف‌های معلم می‌باشند. بعد از بعد از بررسی پرسشنامه والدین فهمیدیم که ۴۵/۳۲٪ از والدین اعلام کردند که فرزندانشان به کلاس و صحبت‌های معلم به طور متوسط توجه می‌کنند و ۳۴.۴۸٪ به طور زیاد و فقط ۲۰.۲۰٪ به طور کم به حرف‌های معلم دقیق گوش می‌کنند. ندیدن معلم و عدم تعامل معلم و شاگرد با هم تاثیری مستقیم بر انگیزه دانش‌آموزان برای انجام دادن یا انجام ندادن تکالیف دارد در تدریس حضوری به دلیل ارتباط مستقیم معلم و دانش‌آموز معلم می‌تواند از بازخورد‌ها متوجه شود تا چه حد توانسته است محتوای آموزشی را تبیین کند ولی در کلاس‌های مجازی به علت نبودن این ارتباط چهره به چهره بین دانش‌آموز و معلم و همچنین آگاه نبودن از ویژگی‌های فردی و روانی دانش‌آموزان ممکن است دانش‌آموزان آموزش مجازی را آنطور که باید چندان مهم تلقی نکنند و در نتیجه حضور فعالی در کلاس نداشته باشند و در نتیجه در انجام تکالیف خود تقلب کنند یا کلاً انجام ندهند در بررسی پرسشنامه والدین فهمیدیم که ۳۶.۹۵٪ درصد از مشارکت‌کنندگان گفتند که این موضوع تاثیر زیادی دارد و ۳۶.۹۵٪ درصد اعلام کردند که تاثیر متوسط و ۲۶.۱۱٪ تاثیر کم دارد.

تکلیف برای اینکه دانش‌آموزان درس را بهتر درک کنند بسیار مهم‌اند همچنین دانش‌آموزی که تکالیف خود را انجام می‌دهد به مشکلات خود در یک درس می‌رسد و برای برطرف کردن آنها از معلم یا والدین خود برای حل آنها کمک بگیرد انجام تکلیف می‌تواند باعث افزایش اعتماد به نفس بچه‌ها و به بهبود سلامت روانی و جسمانی دانش‌آموزان کمک کند کاربرد بعد از معلم کسی که مسئولیت بررسی تکالیف دانش‌آموزان بر عهده دارد والدین‌اند با مجازی شدن کلاس‌ها و تندتر شدن ارتباط معلم و شاگرد، در انجام تکالیف توسط فرزندانشان نظارت بیشتری دارند بعد از بررسی پرسشنامه والدین به این نتیجه رسیدیم که ۳۹.۳۰٪ درصد از دانش‌آموزان تکالیف خود را در حد خوب انجام می‌دهند و ۴۱.۳۸٪ درصد بیشترین درصد در انجام تکالیف خود در حد متوسط عمل می‌کنند و ۱۸.۷۲٪ درصد تکالیف خود را در حد کم انجام می‌دهند. به علت حضور دانش‌آموزان در خانه و حس نکردن جو کلاس در آموزش مجازی دانش‌آموزان دچار مشکلات زیادی شدند که علاوه بر معلم بقیه اعضای خانواده از قبیل پدر و مادر و برادر و خواهر وظیفه برطرف کردن آن مشکلات و کمک کردن به دانش‌آموز برای انجام تکالیف یادگیری بهتر درس از طریق توضیح دادن آن برای دانش‌آموز دارند در بررسی پرسشنامه والدین فهمیدیم که بیشترین کسی که در خانه به دانش‌آموز کمک می‌کند با درصد ۷۶.۸۵٪ مادر می‌باشد پدر با درصد ۳.۹۴٪ کمترین کمک و خواهر یا برادر با درصد ۷.۸۸٪ به دانش‌آموز کمک می‌کنند و ۱۱.۳۳٪ از شرکت‌کنندگان اعلام کردند که فرزندانشان بدون کمک و به تنهایی تکلیف خود را انجام می‌دهد.

همانطور که در زمان کلاس‌های حضوری استفاده از یک روش تدریس جذاب بسیار اهمیت دارد استفاده از سواد فناورانه در زمان کلاس‌های مجازی اینقدر اهمیت دارد، استفاده از سواد فناورانه باعث جذاب شدن درس برای دانش‌آموزان و در نتیجه بهبود روند یاددهی-یادگیری می‌شود در پرسشنامه والدین ۳۵.۴۷ درصد از معلمان در حد زیادی از سواد فناورانه استفاده می‌کنند و ۴۵.۳۲ درصد به طور متوسط و ۱۹.۲۱ در حد کم از سواد فناورانه استفاده می‌کنند.

نظارت در آموزش بسیار مهم است معلمان اعم از معلم با تجربه و بی‌تجربه نیاز به نظارت دارند معلمان تازه کار به دلیل کم تجربه بودن و نداشتن آشنایی کافی با نظام آموزشی و غیره نیاز به نظارت مدیر بر کار آنها دارند نظارت باعث می‌شود که معلم کار خود را به صورت بهتری انجام دهد و در رسیدگی به مشکلات دانش‌آموزان را به طور جدی‌تری به آنها برسد در پرسشنامه والدین دیدیم که ۳۰.۰۵ صدم از مشارکت کنندگان اعلام کردند که نظارت مدیر بر کار معلم زیاد است و ۴۶.۳۱ درصد در حد متوسط و ۲۳.۶۵ در حد کم می‌باشد.

پس از تحلیل نتایج سوال‌های تشریحی نکات زیر استخراج شد:

مزایای آموزش مجازی بر اساس پرسشنامه والدین:

- تجربه جدید در تحصیل در جهان کردن روش‌های جدید
- دور بودن از فضای شلوغ و در آرامش گوش دادن به صحبت‌های معلم
- صرفه‌جویی در وقت رفت و برگشت و در نتیجه وقت زیاد برای درس خواندن
- امکان دانلود فیلم‌های آموزشی و مشاهده چند باره آنها
- خانواده‌ها روش تدریس یاد می‌گرفتند
- پی بردن اولیا به ارزش و کار و جایگاه معلم و سختی‌های این کار
- آموزش در هر شرایطی صورت می‌گرفت
- بودن والدین در کنار فرزندانشان در هنگام تدریس و تحت نظر بودن آنها توسط والدین
- والدین در جریان کامل تدریس قرار داشتند
- گم نشدن وسایل دانش‌آموزان
- مریض نشدن بچه‌ها و جلوگیری از انتقال بیماری‌ها.

معایب آموزش مجازی بر اساس پرسشنامه والدین:

- بی‌توجهی معلم و مدیران و عدم نظارت بر کار معلم
- عدم تمایل دانش‌آموزان به انجام تکالیف
- بی‌علاقگی دانش‌آموزان به درس و کلاس‌های مجازی
- همکاری نکردن دانش‌آموزان با والدین
- پایین آمدن کیفیت آموزش
- ضعیف شدن بچه‌ها در درس‌هایی مثل ریاضی یا فارسی و الان خصوص در مهارت نوشتن به دلیل عدم تکرار و تمرین
- کندی نت و هزینه زیاد اینترنت
- گوشه‌گیر شدن خجالتی شدن و اجتماعی شدن بچه‌ها

- آسیب دیدن چشم ها
- کاهش اعتماد به نفس و عدم سنجش سواد دانش آموزان توسط معلم
- رقابت بین دانش آموزان در فضای مجازی کم می شود و در نتیجه انگیزه برای درس خواندن از دست می دهند
- فشار و استرس زیاد بر اولیا و همچنین بیشتر شدن وظایف والدین عدد خصوص مادر
- ندیدن معلم و نبودن با همکلاسی ها و تعامل نداشتن با معلم و همکلاسی ها و قرار نگرفتن در جو کلاس
- قطع شدن مکرر برنامه شاد

پیشنهادات والدین برای کاهش مشکلات آموزش مجازی

- انتخاب زمان مناسب برای تدریس و در اختیار داشتن گوشی هوشمند
- رفع مشکلات نت و تهیه بسته ارزان و رایگان برای دانش آموزان
- نظارت بیشتر بر کار معلم ها
- ارتقای سواد خانواده ها و معلمان در زمینه فناوری و آشنایی به روز فضای مجازی
- ارائه محتوای ارزشمند و جذاب توسط معلم و همچنین اضافه شدن تفریحات و سرگرمی علمی به تدریس.
- توجه و تشویق دانش آموزان به حضور صبحگاهی در کلاس و ارائه تدریس توسط دانش آموزان برای افزایش مشارکت فعال دانش آموزان در تدریس.
- معلم حوصله بیشتری برای پاسخگویی به سوالات دانش آموزان داشته باشد و همچنین به تنهایی با هر دانش آموز ارتباط بیشتری برقرار کند.

مزایای برنامه شاد از نظر معلمان ابتدایی:

- در دسترس بودن
- داشتن امکاناتی مانند گفت و گوی صوتی و بخش زنده
- امنیت بالا
- هماهنگ تر کردن آموزش مجازی
- جبران کاستی های آموزشی به صورت نیمه حرفه ای
- امکان ارسال فیلم ها با زمان نامحدود
- وجود کانال های آموزشی برای همه پایه ها
- امکان ذخیره ویدیوها و مشاهده فیلم ها به دفعات بیشتر

معایب برنامه شاد از نظر معلمان ابتدایی:

- کند بودن هنگ کردن، سرعت پایین آپلود فیلم ها و عکس ها ..
- نداشتن امکانات کافی مورد نیاز مانند نوشتن تماس تصویری گروهی و وبکم و..
- نبودن امکان مشارکت همه دانش آموزان در تدریس

• نبود امکان تشخیص صحیح معلمان از میزان سطح یادگیری دانش آموزان

پیشنهادات معلمان برای کاهش مشکلات آموزش مجازی:

• افزایش سرعت اینترنت

• بالا بردن امکانات برنامه ی شاد (وبکم، صوتی، ویژگی صوتی درالینو، امکان ارتباط تصویری دوطرفه و...)

• آموزش معلمان برای تولید محتوای متنوع و جذاب و خلاقیت در تدریس

مجازی

• فرهنگ سازی و برگزاری دوره های آموزشی برای والدین

• همکاری والدین با معلم

• تهیه محتوای الکترونیکی مفید

• نظارت بیشتر مدیران مدارس و والدین

***بسیاری از معلمان هم آموزش مجازی را به دلیل مشکلات آن به طور کامل رد کرده و فقط آموزش مجازی را پیشنهاد داده اند.

نتیجه گیری

امروزه با شیوع بیماری کرونا در سراسر جهان قابلیت فناوری های نوظهور ارتباطی در عرصه آموزش بسیار نمود پیدا کرده است؛ چرا که در راستای رعایت پروتکل های بهداشتی امکان استفاده از آموزش حضوری و فیزیکی وجود ندارد و متخصصان باید در جهت تداوم فرایند آموزش و یادگیری از روش های سنتی و متداول فاصله گرفته و به روش های نوین تغییر رویه دهند. نظام های آموزشی یکی از نهادهایی است که در مسیر این تغییرات قرار گرفته است؛ چنانچه، رشد و پیشرفت فناوری، برنامه های آموزشی و تجارب کلاس های درس را به طور عمیقی تحت تاثیر قرار داده است؛ این پژوهش با هدف بررسی چالش های آموزش از دیدگاه والدین، معلمان و دانش آموزان، در روزهای همه گیری کرونا وپروس طراحی گردید. بعد از برسی تحلیل داده ها دیدیم که چالش های آموزش مجازی برای دانش آموزان شامل مواردی مثل: ضعف بودن اینترنت؛ ناتوانی در تهیه گوشی هوشمند؛ علاقمند نبودن به آموزش مجازی؛ عدم پیگیری و رفع اشکال معلم؛ آسیب زا بودن تبدیل رابطه ی مادر و فرزند به رابطه ی معلم و دانش آموز؛ نامساعد بودن شرایط خانه برای برقراری کلاس مجازی؛ افت تحصیلی و وابستگی به فضای مجازی؛ خسته کننده بودن کلاس های مجازی؛ ایجاد مشکلاتی مانند استرس، اضطراب، افسردگی؛ مشکلات برنامه ی شاد؛ نداشتن انگیزه برای انجام تکالیف؛ عدم ارتباط حضوری با معلم و هم کلاسی ها؛ فعالیت کم دانش آموزان در فرایند یاددهی یادگیری؛ فراهم بودن امکان تقلب؛ مشکلات بینایی در اثر استفاده زیاد از گوشی؛ می توان اشاره کرد. از چالش های آموزش مجازی برای معلمان می توان به موارد زیر اشاره کرد: کاهش میزان یادگیری دانش آموزان؛ سرعت پایین اینترنت؛ ناتوانی دانش آموزان در تهیه گوشی؛ همکاری نکردن والدین؛ عدم اقدام مدیران برای حل مشکلات آموزش مجازی؛ نداشتن تخصص لازم برای تولید محتوای جذاب و متنوع؛ مشکلات بسیار زیاد برنامه ی شاد؛ عدم حضور به موقع دانش آموزان در کلاس درس؛ انجام ندادن تکالیف توسط دانش آموزان؛ عدم برقراری ارتباط عاطفی بین معلم و دانش آموز؛ نبود امکان بازخورد دادن و رفع اشکال برای

دانش‌آموز می‌توان اشاره کرد. از چالش‌های آموزش مجازی برای والدین هم می‌توان به مواردی مانند: سواد پایین والدین و ناتوانی در کمک کردن به دانش‌آموزان؛ بی‌علاقگی دانش‌آموزان به انجام تکالیف؛ نداشتن گوشی همراه شخصی؛ همکاری نکردن دانش‌آموز در انجام تکالیف؛ مشکلات اینترنت و برنامه‌ی شاد؛ عدم بررسی تکالیف توسط معلم؛ سواد فناورانه پایین معلم؛ با تجربه نبودن معلم؛ نبود تعامل مستقیم بین معلم و دانش‌آموزان؛ ایجاد فشار روانی و استرس زیاد برای والدین؛ گوشه‌گیر و منزوی شدن دانش‌آموزان؛ پایین آمدن کیفیت آموزش؛ ضعف شدید دانش‌آموزان در درس‌هایی مثل ریاضی و فارسی و مهارت خواندن و نوشتن به دلیل عدم تکرار و تمرین لازم؛ اشاره کرد. در مقایسه آموزش مجازی و حضوری می‌توان گفت که سطح یادگیری در آموزش حضوری تا حد قابل قبولی بهتر است به این خاطر که دانش‌آموز از نزدیک با معلم در ارتباط است و این دو بهتر باهم تعامل برقرار می‌کنند، در صورتی که در آموزش مجازی چنین تعاملی مهیا نیست. بررسی نتایج پرسش مطرح شده در مورد میزان یادگیری دانش‌آموزان این موضوع را تایید می‌کند ۸۰/۶۹ درصد مشارکت کنندگان یادگیری بهتری در آموزش حضوری دارند و در کل آموزش حضوری را بیشتر ترجیح می‌دهند.

فهرست منابع:

۱. آموزش مجازی چیست، www.a2zelearn.com، (۱۴۰۱/۳/۱).
۲. البرزی، محبوبه و همکاران، (۱۴۰۰)، تجارب معلمان دوره ابتدایی از چالش‌های تغییر آموزش سنتی به آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا، مجله علوم اجتماعی و انسانی سابق، دوره ی سیزدهم، شماره اول .
۳. سلیمانی، اعظم، اصغری، فاطمه. (۱۴۰۰). مزایا و چالش‌های آموزش مجازی. پژوهش در آموزش علوم تجربی، ۱ (۱)، ۵۱-۶۱.
۴. طهرانی، محمود و همکاران. (۱۳۹۹)، همایش ملی آموزش در دوران همه‌گیری کرونا، ۲۰۸
۵. کاظمی‌ملک محمودی، شیما و همکاران. (۱۳۹۴). بررسی عوامل موثر بر توسعه آموزش الکترونیکی از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی گلستان، سال ششم، شماره ۳.
۶. مهم‌ترین چالش‌های آموزش مجازی برای دانش‌آموزان و والدین ، www.yjc.news ، (۱۴۰۱/۳/۳).
۷. محمودیان، شهره. (۱۴۰۰) چالش‌های آموزش مجازی برای دانش‌آموزان ابتدایی در دوران پاندمی کرونا، اولین کنفرانس بین‌المللی مطالعات میان رشته علوم بهداشتی روان‌شناسی مدیریت و علوم تربیتی، ۶۳۰ .

Challenges of Virtual Education for Parents, Teachers and Students

Fatemeh Chenani¹, Nahid Jalizi², Marzia Barani Bare³

1- Doctor of Persian Language and Literature, Secretary of Education of Shush Secondary School, Lecturer of Farhangian Universities of Khuzestan Province

2- Undergraduate Student of Ahvaz Farhangian University, Fatemeh Zahra Campus

3- Undergraduate Student of Ahvaz Farhangian University, Fatemeh Zahra Campus

Abstract

With the spread of the Covid-19 virus and the closure of schools and the virtualization of education, teachers were forced to provide teaching through social networks such as Shad and WhatsApp, and online classes such as Skyroom, etc., and students and parents through this. The purpose of writing this article is to investigate the most common and most important challenges of virtual education during the time of Corona in elementary school, and what challenges teachers, parents, and students were facing during these two and a half years of virtual education. And what suggestions do you have to solve these difficult and difficult problems? To write this article, we first designed three questionnaires for all three groups of "parents, teachers and students", then we published the link of these three questionnaires in the city of Susangard and Suleiman Mosque, which 203 The participants filled out the parents' questionnaire, 145 people filled out the students' questionnaire, and 105 people filled out the teachers' questionnaire, and after checking the percentage of each of the questions related to each questionnaire, as well as analyzing the data of the descriptive questions of those questionnaires, the results We wrote in this article. In this research, the sample was selected randomly. The existing article was written in the first half of 1401 using the method of percentage and data analysis. In this article, in addition to the challenges, the advantages and disadvantages of virtual education have been pointed out from the point of view of all three groups "students, teachers and parents", and a significant number of cases were shared between all three groups.

Keywords: Challenge, Virtual Education, Students, Parents, Teachers, Coronavirus
